

Vergaderjaar 1993-1994 Nr. 264e

23 123

Wijziging van de Pensioen- en spaarfondsenwet en enige andere wetten (wettelijk recht op waarde-overdracht en enige andere maatregelen op het aanvullende pensioenterrein)

NADERE MEMORIE VAN ANTWOORD

Ontvangen 24 mei 1994

Uit de omvang van het nader voorlopig verslag van de Eerste Kamer leid ik af dat er in grote mate overeenstemming bestaat over het voorliggende wetsontwerp. Het verheugt mij dat de leden van de CDA-fractie en de leden van de PvdA-fractie hun erkentelijkheid hebben uitgesproken over de memorie van antwoord. Onderstaand zal ik ingaan op de nadere vragen van de verschillende fracties. Ik spreek de hoop uit dat we tot een spoedige afronding van de behandeling van dit wetsvoorstel kunnen komen.

De leden van de CDA-fractie hadden naar aanleiding van het beperken van de mogelijkheden om af te kopen nog een aantal vragen. Alvorens deze vragen te beantwoorden hecht ik er aan nogmaals te benadrukken dat met het gelijkschakelen van de afkoopmogelijkheden voor alle soorten pensioenvoorzieningen twee doelen worden gediend. Het eerste doel is dat tegemoet wordt gekomen aan het door kabinet en de Tweede Kamer gewenste beleid dat de pensioenen die worden opgebouwd voor de oude dag ook daadwerkelijk worden aangewend voor de voorziening van de oude dag. Deze principiële overweging is de basis van de huidige PSW. Daarnaast wordt met het besluit van 3 februari beoogd een fiscaal oneigenlijk gebruik weg te nemen. Tot slot merk ik op dat de antwoorden met betrekking tot de specifieke fiscale aspecten op het terrein van pensioenen en verdragen namens de Staatssecretaris van Financiën worden beantwoord.

a. De leden van de CDA-fractie vroegen op welke gronden de fiscus opbrengsten mist in geval van emigratie naar België en de Nederlandse Antillen.

Op grond van de omkeerregeling zijn tijdens de opbouwfase van pensioen de aanspraken en premies in Nederland vrijgesteld van belastingheffing. Deze vrijstelling gaat ervan uit dat te zijner tijd belastingheffing over de desbetreffende pensioenuitkeringen plaatsvindt. In de relatie met het buitenland wordt aan dit uitgangspunt voldaan als na de emigratie elders volgens een met Nederland vergelijkbaar regime wordt geheven over de pensioenuitkeringen. De Nederlandse fiscus heft immers meestal ook over pensioenen die worden genoten door personen die naar Nederland zijn geëmigreerd. Het evenwicht wordt echter verstoord als in

het buitenland niet of weinig wordt geheven over pensioenuitkeringen of pensioenafkoopsommen. Dat is het geval als de pensioengerechtigde ten tijde van de uitkeringsperiode – doch meer in het bijzonder bij afkoop – is geëmigreerd naar België of de Nederlandse Antillen.

De leden van de CDA-fractie vroegen welke veronderstellingen en berekeningen ten grondslag liggen aan de bedragen zoals deze zijn genoemd tijdens de openbare behandeling in de Tweede Kamer. Voorts vroegen zij in welke verhouding de genoemde bedragen betrekking hebben op zelfstandigen en ex-werknemers en in welke mate de afkoopmogelijkheid in verband met emigratie de hoofddrijfveer is om te emigreren naar België respectievelijk de Nederlandse Antillen.

Tijdens de openbare behandeling heb ik namens de Staatssecretaris van Financiën aangegeven dat verschuivingen van pensioenvermogen naar het buitenland door de belastingdienst niet systematisch worden bijgehouden, aangezien dergelijke verschuivingen volgens de huidige wetgeving geen belastbaar feit opleveren. Derhalve is uitgegaan van gegevens die naar voren zijn gekomen uit een beperkte steekproef die is gehouden bij de eenheden Grote Ondernemingen Rotterdam, Breda en Maastricht. In deze gegevens is geen uitsplitsing gemaakt tussen zelfstandigen en ex-werknemers. In de drie genoemde eenheden belooft de pensioenverschuiving, inclusief afkoop in het buitenland, op het ogenblik ongeveer 100 miljoen gulden aan pensioenvermogen op jaarbasis. Bij gebrek aan gegevens kan dit bedrag niet zonder meer tot een landelijk bedrag worden opgehoogd. De gegevens zijn echter een voldoende indicatie om te veronderstellen dat het in totaal om een veelvoud van de genoemde 100 miljoen op jaarbasis zou kunnen gaan.

Niet bekend is in hoeverre de afkoopmogelijkheid de hoofddrijfveer is om te emigreren naar België respectievelijk de Nederlandse Antillen. Er zijn evenwel aanwijzingen dat belastingmotieven een belangrijke rol spelen bij de emigratie. Uit cijfers van het CBS blijkt dat van alle personen met een Nederlandse nationaliteit in de categorie emigranten in de leeftijd tussen de 60 en 85+, in 1991 31% emigreerde naar België of de Nederlandse Antillen. Dit terwijl over het totaal van de emigranten met de Nederlandse nationaliteit het percentage 26% bedroeg. Voor het jaar 1992 blijkt dat van alle personen in de categorie emigranten met de Nederlandse nationaliteit in de leeftijd tussen de 60 en 85+, 37% emigreerde naar België of de Nederlandse Antillen. Over het totaal van de emigranten gemeten bedroeg dit percentage 28%. Uit deze cijfers blijkt duidelijk dat juist bij gepensioneerden een relatief grotere emigratiestroom naar België en de Nederlandse Antillen is te bespeuren. In het algemeen is een tendens aanwezig dat de emigratie naar bijna alle landen daalt maar dat de emigratie naar België en de Nederlandse Antillen stijgt.

b. De leden van de CDA-fractie vroegen waarop de afkoop is afgeschaft voor C-polissen en voor grootaandeelhouders ook in gevallen waarin geen sprake is van emigratie. Zij vroegen zich af of er geen sprake was van strijd met de beginselen van rechtszekerheid. Voorts vroegen zij waarom er geen overgangsregeling was getroffen.

De wens vanuit de Tweede Kamer was meer dan alleen het voorkomen van fiscaal oneigenlijk gebruik. Zoals reeds in de memorie van antwoord aan de Eerste Kamer is aangegeven is de discussie over het beperken van de afkoopmogelijkheden niet pas op gang gekomen tijdens de plenaire behandeling van het wetsvoorstel maar reeds terug te vinden is in de schriftelijke stukken. In deze discussie is van het begin af aan door verscheidene fracties de vraag aan de orde gesteld of er goede gronden zijn om het verschil in afkoopregime tussen de verschillende pensioenvoorzieningen te handhaven. De conclusie van de Tweede Kamer was uiteindelijk dat er geen redenen waren om het verschil in afkoop-

mogelijkheden tussen DGA's en C-polissen aan de ene kant en de overige pensioenvoorzieningen aan de andere kant te handhaven. Het kabinet kon zich met deze stellingname van de Tweede Kamer verenigen omdat zij aansluit bij het principiële punt dat een pensioen bedoeld is voor de voorziening van de oude dag en dus niet behoort te worden afgekocht. Dit leidde tot de conclusie dat met het besluit van 3 februari alle afkoopverschillen zouden moeten worden opgeheven ongeacht of er sprake is van emigratie of verblijf in Nederland.

Dat de onverhoedse afschaffing van de mogelijkheden tot afkoop strijdig is met het beginsel van behoorlijk bestuur kan naar mijn mening overtuigend worden weerlegd nu de President van de Rechtbank in Den Haag de eisers op alle punten in het ongelijk heeft gesteld in een kort geding waarin het besluit van 3 februari 1994 werd aangevochten onder andere op gronden van onbehoorlijk bestuur. De rechter heeft het besluit op 10 mei jl. op alle punten toelaatbaar geacht.

De leden van de CDA-fractie vroegen waarom er geen overgangsregeling is getroffen. Hier is waarschijnlijk sprake van een misverstand. Er is door mij namelijk wel een overgangsregeling getroffen. Deze regeling is op 18 februari middels een brief aan het Verbond van verzekeraars en een persbericht bekend gemaakt. Voorts heb ik deze overgangsregeling opgenomen in de beschikking van 29 maart 1994 (Stcrt. 1994, 68) waarin het besluit betreffende aanwijzing van gevallen waarin afkoop van pensioen of aanspraak op pensioen mogelijk is (Stcrt. 1987, 143) wordt gewijzigd.

c. De leden van de CDA-fractie vroegen waarom er geen overleg is gevoerd met de STAR. Eveneens vroegen zij naar het advies van de Verzekeringskamer.

Een overleg met de STAR over een versoepeling van het afkoopverbod was niet opportuun. Er was immers sprake van een duidelijke wens van de Tweede Kamer die geen versoepeling maar een beperking van de afkoopmogelijkheden wenste. Niet valt in te zien welke toegevoegde waarde een overleg met de STAR over versoepeling van de afkoopmogelijkheden zou hebben gehad. Dit wil niet zeggen dat er geen overleg met de sociale partners heeft plaatsgevonden. De Verzekeringskamer heeft namelijk bij het uitbrengen van haar advies de Pensioenraad gehoord en hierin zijn de sociale partners vertegenwoordigd. Het advies van de Verzekeringskamer treft u bijgaand aan. Ik merk hierbij op dat de rechter de juridische argumenten die de Verzekeringskamer aanvoert tegen het voornemen het besluit te treffen in zijn vonnis van 10 mei heeft weerlegd. Ter uwer informatie zend ik u bijgaand een afschrift¹ van dit vonnis.

d. De leden van de CDA-fractie vroegen waarom de regering niet heeft gekozen voor de weg om de problematiek via fiscale wetgeving, respectievelijk via herziening van de belastingverdragen aan te pakken. Wordt hier niet om het doel te bereiken – de beteugeling van de kapitaalvlucht naar België – de wijziging van de PSW aangewend, die overigens veel verder reikt dan het doel en wordt dat doel overigens wel bereikt?

Het kabinet heeft er voor gekozen de problematiek langs twee wegen, fiscaal en de PSW, aan te pakken. Deze keuze is mede ingegeven vanwege het feit dat er twee doelen worden gediend met het beperken van de afkoopmogelijkheden. Eenzijdig het probleem van de fiscale kant benaderen doet afbreuk aan het streven van het kabinet om meer aan te sluiten bij de basisgedachte van de PSW dat een pensioenvoorziening dient te worden bestemd voor de oude dag. Ook in de memorie van toelichting van het wetsvoorstel Brede herwaardering II (kamerstukken II,

---

¹ De bijlage ligt ter inzage bij het Centraal Informatiepunt onder griffiennr. 113077.

1992-1993, 23 046, nr. 3, blz. 6) is omtrent de afkoopproblematiek uiteengezet dat ervoor is gekozen om voor de afkoopproblematiek in eerste aanleg een oplossing te zoeken in een aanpassing van de PSW, ten einde op deze wijze recht te doen aan de verzorgingsdoelstelling van pensioenen. De afkoopproblematiek vormt een belangrijk onderdeel van het wetsvoorstel Brede Herwaardering II. Een groot deel van de daarin opgenomen restrictieve bepalingen met betrekking tot pensioen-BV's heeft ook als achtergrond recht te doen aan de verzorgingsdoelstelling van pensioenen. Die restrictieve bepalingen zien immers op het tegengaan van afkoop in het algemeen en van het verdwijnen van pensioenkapitaal naar het buitenland en afkoop aldaar in het bijzonder.

Bij de keuze voor aanpassingen van de PSW en de fiscale wetgeving heeft een rol gespeeld het feit dat de kaders van een regeling in overeenstemming moeten zijn met de doelstelling van de regeling. Afkoop verdraagt zich in het algemeen niet met een pensioenregeling. Het fiscale verdragsbeleid kan, zij het indirect, wel een belangrijke rol spelen in het kader van tegengaan van ongewenste afkoop. Het fiscale verdragsbeleid is er dan ook al een aantal jaren op gericht voor afkoopsommen van pensioenen opgebouwd in verband met een dienstbetrekking in Nederland, een afzonderlijke bepaling op te nemen die, voor gevallen dat zich afkoop mocht voordoen, Nederland toestaat over die afkoopsommen belasting te heffen. Daarbij moet echter worden bedacht dat het middel van verdragsherziening veelal een moeizame en langdurige aangelegenheid is, enerzijds vanwege de mogelijkheid van uiteenlopende opvattingen over dit onderwerp zelf, anderzijds omdat de verdragsrelatie het resultaat is van geven en nemen van beide partijen, zodat het willen realiseren van additionele Nederlandse wensen vrijwel altijd de wens bij de verdragspartner oproept tot Nederlandse concessies op andere terreinen.

De leden van de PvdA-fractie vragen of de overwegende uitkomst van waarde-overdracht een «veelal verdwijnen» of (slechts) een «mitigeren» van de pensioenbreukproblematiek is. Zij halen daarbij de uitspraak aan van mijn collega van Binnenlandse Zaken, die hiermee heeft beoogd aan te geven dat het recht op waarde-overdracht een zeer aanzienlijke verbetering inhoudt, doch dat er geen sprake is van één op één vertaling. De carriërbreuk waar hij onder meer op heeft gedoeld, zou gezien kunnen worden als een overblijvende pensioenbreuk. De overwegende uitkomst van waarde-overdracht is echter een grotendeels verdwijnen van de pensioenbreuk. Een belangrijke uniformering wordt voorts neergelegd in de Algemene maatregel van bestuur rekenregels bij waarde-overdracht, waarin bij voorbeeld de te hanteren sterftetafels worden vastgesteld. Overigens kunnen verschillen in de pensioenregelingen ertoe leiden dat voor de berekening van het pensioen de diensttijd in de nieuwe pensioenregeling minder is dan de feitelijke diensttijd bij de oude werkgever.

Volledigheidshalve dient te worden opgemerkt dat het omgekeerde ook het geval kan zijn. Een ieder die van een ander soort pensioenregeling dan een eindloonregeling de waarde overdraagt naar een eindloonregeling zal als voordeel hebben dat in de toekomst ook over de overgedragen waarde back-service wordt verleend. Slechts bij overdracht van een eindloonregeling naar een andere eindloonregeling zal – in geval van een carriërsprong – sprake zijn van een carriërbreuk. Immers, uitgangspunt is dat de overgedragen waarde van de pensioenaanspraak, die is opgebouwd in de oude regeling moet worden omgezet in een pensioenaanspraak in het kader van de nieuwe pensioenregeling op basis van het in de PSW voorgeschreven gelijkwaardigheidsvereiste. Dit vereiste heeft betrekking op de nominale pensioenaanspraak. Dit houdt in dat er uitsluitend in geval van een carriërsprong in de nieuwe regeling met de overgedragen waarde minder dienstjaren kunnen worden ingekocht.

Echter, de aanspraak per dienstjaar is wel hoger. Dit effect dat in de hierbovengenoemde situatie kan optreden wordt door het kabinet erkend en aanvaard, aangezien een verplichting om deze carrièrebreuk te helen niet van de nieuwe werkgever verlangd kan worden.

De situatie die de leden van de PvdA-fractie schetsen waarin de regeling van een «nieuwe» pensioenuitvoerder geen weduwen- en weduwnaarspensioen zou bevatten, blijkt in de praktijk vrijwel niet voor te komen. Nagenoeg alle regelingen voorzien in een regeling voor weduwen- en weduwnaarspensioen. Partnerpensioen voor ongehuwden is echter minder gebruikelijk, zodat de door deze leden geschetste situatie wel voor zal komen. In dit kader is van belang op te merken dat in het wetsvoorstel gekozen is het partnerpensioen te beschermen voorzover er een toezegging ter zake is gedaan.

Bij de omzetting van de bij ontslag meegekregen pensioenaanspraak naar de nieuwe pensioenregeling wordt uitgegaan van de totale bij ontslag meegekregen pensioenaanspraak. Dus van oudedags- en nabestaandenpensioen tezamen. Dit leidt er toe dat bij overdrachten tussen niet identieke regelingen verschuivingen plaatsvinden tussen oudedags- en nabestaandenpensioen. De door de werkgever meegegeven waarde van de nabestaandenpensioenaanspraak wordt volgens de rekenregels omgezet in extra ouderdomspensioen. Indien en voorzover de overdracht leidt tot extra pensioenaanspraken die uitstijgen boven een eventueel maximum aantal dienstjaren dat in de desbetreffende nieuwe regeling wordt toegepast, houdt dit in dat het meerdere in stand blijft en op een zelfde wijze wordt behandeld als gold het een bij ontslag verkregen pensioenaanspraak.

Een wettelijke mogelijkheid voor betrokkenen om, in de voorliggende situatie, al dan niet op eigen kosten, een nabestaandenpensioen bij de nieuwe pensioenuitvoerder voort te zetten, bestaat niet.

Ten slotte dient in dit verband verwezen te worden naar het amendement van de Tweede Kamer-fractie van D66 (nr. 28), dat per het jaar 2000 een gelijkwaardige keuzemogelijkheid vereist in geval van een weduwen- en weduwnaarspensioen voor gehuwden tussen nabestaandenpensioen, ongeacht burgerlijke staat, of een hoger dan wel eerder ingaand ouderdomspensioen.

Bij overgang van een pensioenregeling met nabestaandenpensioen volgens het systeem van «bepaalde partner» naar een pensioenregeling met nabestaandenpensioen volgens het systeem van «onbepaalde partner» zou bij ongehuwde deelnemers, bij een ongeclausuleerde overdracht een deel van de overgedragen waarde van de ouderdomspensioenafspraken worden omgezet in een kleiner recht op ouderdomspensioen plus een bijbehorend recht op (onbepaald) nabestaandenpensioen. Dat zou plaatsvinden in de vorm van minder in te kopen jaren in de pensioenregeling van de nieuwe pensioenuitvoerder. Derhalve zou dit, bij overigens identieke regelingen, leiden tot een (klein) ouderdomspensioenverlies als gevolg van de overgang van de werknemer van de ene naar de andere pensioenregeling. Om dit pensioenverlies te voorkomen, wordt bij een dergelijke overgang door de overdragende pensioenuitvoerder een «fictief» nabestaandenpensioen bepaald als ware de betrokken werknemer vanaf de opnemingsdatum in de regeling gehuwd. Dit «fictieve» nabestaandenpensioen wordt in het overdrachtsproces behandeld als een «bijzonder nabestaandenpensioen» in de zin van artikel 8a PSW.

Anders gezegd, bij identieke regelingen blijft de aanspraak op ouderdomspensioen gelijk. Een aanspraak op nabestaandenpensioen was er niet in de oude regeling en gaat dus ook niet verloren. Bij een later huwelijk is er dan ook geen nabestaandenpensioen opgebouwd over de jaren bij de oude werkgever.

Ook in dit verband is het voorschrift tot keuzemogelijkheden tussen nabestaandenpensioenen en een hoger ouderdomspensioen voor zowel gehuwden en ongehuwden van betekenis zoals het per het jaar 2000 geregeld gaat worden.

Indien er sprake is van gelijktijdige of daarna volgende waarde-overdracht en echtscheiding dan gelden ongeacht de wijze waarop uitvoering gegeven is of wordt aan de waarde-overdracht de vereveningsvoorschriften. Op grond van de wet pensioenevening bij scheiding worden nadere uitvoeringsregels gesteld om deze rechten te waarborgen. De verevening bij echtscheiding maakt geen inbreuk op het recht op waarde-overdracht. Overigens is in dit kader van belang dat het bijzonder nabestaandenpensioen so wie so als eigen recht van de ex-echtgeno(o)t(e) achterblijft bij het oude uitvoeringsorgaan, terwijl voor de overdracht van nabestaandenpensioen tijdens het huwelijk steeds toestemming van de echtgeno(o)t(e) is vereist. Hiermee wordt beoogd om de situatie van op handen zijnde echtscheidingen zo eenvoudig mogelijk te laten: een overdracht van het nabestaandenpensioen ligt dan immers niet meer voor de hand.

In antwoord op een vraag van de leden van de PvdA-fractie naar de relatie tussen pensioensystemen en het recht op waarde overdracht kan vastgesteld worden dat na de invoering van de Wet gelijke behandeling slapers en gepensioneerden bij de toeslagverlening vrijwel alle regelingen met het levensjarensysteem zijn afgeschaft, zodat deze in de praktijk vrijwel niet meer voorkomen. De verschillen in uitwerking van deze systemen bij opeenvolgende dienstverbanden, alsmede die in geval van waarde-overdracht zijn hiermee grotendeels komen te vervallen.

Het recht op waarde-overdracht bewerkstelligt dat een werknemer die van levensjaren- (voor zover nog bestaand) naar een geïndexeerd dienstjarensysteem gaat zijn opgebouwde pensioenjaren mee kan nemen en dat deze vervolgens in de nieuwe regeling geïndexeerd zullen worden.

De leden van de PvdA-fractie betuigden nogmaals hun instemming met het kabinetsstandpunt dat fiscaal begunstigde pensioenpremies dienen voor de oudedagsvoorziening en dat het daarom niet aangaat deze fiscale faciliteit aan te wenden voor vermogensvorming. Zij onderschrijven daardoor de aanscherping van het afkoopverbod bij emigratie. De leden lazen in de memorie van antwoord dat particuliere koopsompolissen met *lijfrenteclausule niet onder het afkoopverbod vallen, aangezien zij niet onder de werkingssfeer van de PSW vallen*. Zij vroegen of, nu lijfrente voor zelfstandigen dezelfde functie hebben als pensioenen voor werknemers, het kabinet van plan is om eveneens over te gaan tot een afkoopverbod van koopsompolissen met lijfrenteclausule.

De PSW richt zich op het waarborgen van pensioentoezeggingen aan werknemers. Het bestaan van een arbeidsrelatie tussen werkgever en werknemer is dus bepalend voor de werkingssfeer van de PSW ten aanzien van de pensioenen. Lijfrenteverzekeringen komen niet voort uit de arbeidsrelatie maar worden door het individu zelf afgesloten. Het ligt dus niet in de rede om deze pensioenvoorziening onder de werkingssfeer van de PSW te brengen. Er is geen wettelijke basis om de afkoop van lijfrenteverzekeringen te verbieden.

Dat neemt niet weg dat het kabinet in de fiscale sfeer wel degelijk ook de lijfrenteverzekeringen zoveel als mogelijk volgens dezelfde principes wenst te behandelen. Vooropgesteld zij dat met ingang van 1 januari 1992 in beginsel geen premie-aftrek meer mogelijk is voor kapitaalverzekeringen met lijfrenteclausule. Dit is slechts anders voor verzeke-

ringen die onder eerbiedigende werking vallen. Onder het huidige regime is wel premie-af trek mogelijk voor een zogenoemde gerichte lijfrente.

Ook voor de vorenbedoelde gerichte lijfrenten geldt dat premie-af trek wordt verleend teneinde belastingplichtigen in staat te stellen adequate onderhoudsvoorzieningen op te bouwen, en dat deze niet is bedoeld voor vermogensvorming. Bij de Wet van 12 december 1991, Stb. 697 (Brede Herwaardering) zijn daarom in de Wet op de inkomensbelasting 1964 de nodige bepalingen opgenomen om te waarborgen dat de onderhoudsvoorzieningen waarvoor premie-af trek is genoten regulier ten uitvoer worden gelegd. Zo is in artikel 45, vierde lid, bepaald dat onder een (te faciliteren) lijfrente slecht kan worden verstaan een aanspraak op periodieke uitkeringen waarvan in het contract is bepaald dat deze niet kan worden afgekocht. Gaan partijen ondanks deze contractuele bepaling toch tot afkoop over, dan worden ingevolge artikel 45c, tweede lid, negatieve persoonlijke verplichtingen in aanmerking genomen en is revisierente verschuldigd. De naar achteraf blijkt ten onrechte verleende fiscale faciliteiten worden aldus teruggenomen. Het volgens saldo methode te bepalen rente-element in de afkoopsom behoort eveneens tot de inkomsten. Bij emigratie is verder met de figuur van de zogenoemde conserverende aanslag in een extra waarborg voorzien. Vanwege de in de wetgeving neergelegde eerbiedigende werking met betrekking tot oude contracten, geldt het nieuwe regime van terugneming van premie-af trek niet met betrekking tot die oude contracten.

De leden van de VVD-fractie hadden ditmaal uitvoerig en helder aangegeven welk probleem zij onder mijn aandacht wilden brengen. Ik ben hen daar erkentelijk voor. In de memorie van antwoord aan de Eerste Kamer heb ik inderdaad hun vraagstelling op een andere manier opgevat. Ik meen te mogen begrijpen dat de leden van de VVD-fractie vrezen dat het aantal mensen in het buitenland dat AWBZ verzekerd is en gebruik maakt van de «Regeling Ziekenfondsraad hulp in bijzondere omstandigheden» zal toenemen nu afkoop van pensioen niet meer mogelijk is. Immers zo redeneren zij, ingeval van afkoop zou tegelijkertijd het verzekerd zijn voor de AWBZ komen te vervallen.

Ik betwijfel ten sterkste of het effect dat deze leden vrezen daadwerkelijk op zal treden. Immers nagenoeg alle mensen die in het buitenland wonen en op basis van het verkrijgen van een Nederlands aanvullend pensioen AWBZ verzekerd zijn, ontvangen ook een AOW-uitkering. Ingeval van afkoop van het pensioen blijft dan de verzekering voor de AWBZ overeind omdat de AOW-uitkering daartoe nog gelegenheid biedt. Slechts wanneer werd afgekocht en géén AOW-uitkering aanwezig was viel men uit de AWBZ-verzekering. In welke mate dit voorkwam en in de toekomst niet meer zal voorkomen is mij niet bekend. Doch het zal om zeer kleine aantallen gaan.

De Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid,
J. Wallage